

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Jiřího Vyvadila v právní věci stěžovatele **M. R.**, zastoupeného Mgr. Vladimírem Foldynou, advokátem se sídlem v Praze 6, Čs. armády 22, za účasti **Ministerstva vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 22. 9. 2004, č. j. 9 Az 168/2003 – 29,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 22. 9. 2004, č. j. 9 Az 168/2003 - 29, byla zamítnuta žaloba stěžovatele proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „ministerstvo“) ze dne 24. 3. 2003, č. j. OAM-3073/VL-10-BE07-2001, jímž bylo rozhodnuto o neudělení azylu stěžovateli podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) a současně bylo rozhodnuto, že se na stěžovatele nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Městský soud v odůvodnění rozsudku uvedl, že ministerstvo si pro své rozhodnutí opatřilo dostatek podkladů, a to především od samotného stěžovatele, a jeho rozhodnutí tak vychází ze spolehlivě zjištěného stavu věci. Z odůvodnění správního rozhodnutí lze seznat, jaké podklady pro rozhodnutí si ministerstvo v průběhu řízení opatřilo a jaké z nich dovodilo závěry, jakož i to, že napadené rozhodnutí vyplývá pouze z těchto podkladů. Se všemi podklady, které si v řízení opatřilo, se pak ministerstvo v odůvodnění rozhodnutí také náležitě

a srozumitelným způsobem vypořádalo a své závěry o neudělení azylu stěžovateli a o neexistenci překážek vycestování řádně zdůvodnilo. Neshledal tak porušení § 32 odst. 1, § 46 a § 47 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). Problémy stěžovatele v zemi jeho původu, jimiž odůvodnil svou žádost o udělení azylu v České republice, nelze podřadit zákonem taxativně vymezeným důvodům pro udělení azylu. Stěžovatel v průběhu správního řízení neuvedl žádné skutečnosti, z nichž by bylo možné dovodit jeho pronásledování na Ukrajině za uplatňování politických práv a svobod, či jeho odůvodněný strach z pronásledování z důvodů vymezených v § 12 písm. b) zákona o azylu. V souladu se zákonem je i závěr ministerstva, že se na stěžovatele nevztahuje žádná z překážek vycestování vymezených v § 91 zákona o azylu. Nezákonnost tohoto závěru nelze dovodit z pouhého obecného poukazu stěžovatele na poměry v zemi jeho původu.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Ministerstvo i městský soud podle něj zcela pochybily ve zjištění, že stěžovatel nevyvíjel žádnou politickou činnost na území Ukrajiny v souvislosti s jeho členstvím ve straně UNA-UNSO, když uváděly dále, že problémy s jeho pronásledováním ze strany policie byly způsobeny toliko jeho činností v Čečensku. Tato zjištění jsou vyvrácena v účastnické výpovědi i v odůvodnění rozsudku, neboť se citují účasti stěžovatele na mítincích strany RUCH (UNA-UNSO) např. v Oděse a ve Lvově a jeho problémy s policií v této souvislosti. Za zcela nevhodných podmínek byla provedena jeho účastnická výpověď ve správním řízení, a to ve vazební věznici v Praze – Ruzyni a lze poukázat na účelovost provedení výpovědí v takové stresující situaci. Nesprávně byla hodnocena i jeho činnost v Čečensku, kam byl vyslán stranou UNA-UNSA. Šlo nepochybně o projev politické činnosti, která se může nestandardně projevovat i v humanitárních aktivitách, a nikoliv o připisovaný trestný čin žoldnéřství. Policejní orgány však zjevně pod zástěrkou této jeho činnosti v Čečensku hodnotily jeho činnost ve straně při provádění a organizování mítinků strany na Ukrajině. Členy strany pro jejich politickou činnost stíhaly i zvláštní policejní oddíly na Ukrajině, kteří vyslýchané mučí a vynucují si jejich doznání prostředky, které nejsou v souladu s pravidly trestního stíhání. Stěžovatel byl za svoji činnost také postižen tím, že byl donucen opustit vysokou školu, kterou studoval. V zemi svého původu se však nemohl obrátit se žádostí o pomoc na ombudsmana nebo na nadřízené policejní orgány, jak mu to bylo vytýkáno ministerstvem a městským soudem, protože ombudsman na území Ukrajiny v době, kdy byl stěžovatel pro svoji činnost perzekuován, ještě nepůsobil a prostředky soudní moci o kontrole policejních praktik byly konstituovány teprve na konci 90. let, nezažily se však plně na území celé Ukrajiny. Stěžovateli bylo také upřeno právo na výpověď před nezávislým orgánem, tj. při soudním líčení. Přitom má za to, že důvody pro jeho účastnickou výpověď byly dostatečně relevantní a nepřipuštění jeho výpovědi považuje za porušení jeho základního práva v soudním řízení. Městský soud i ministerstvo také zcela nedostatečně přihlédly ke skutečnosti uvedené v § 91 odst. 1 písm. b) zákona o azylu, neboť stěžovateli v případě jeho vycestování do státu a oblasti, kde měl v poslední době trvalé bydliště, hrozí nebezpečí nelidského či ponižujícího zacházení, ne-li mučení. Důvody byly uvedeny v jeho žádosti o azyl a ve výpovědi jeho zástupce před městským soudem. V tomto ohledu byl ze strany ministerstva porušen zákon a nedostatečné zajištění podkladů pro posouzení této otázky mělo poté vliv na vadné rozhodnutí, jakož i rozhodnutí městského soudu, který z podkladů ministerstva při svém rozhodování vycházel. Proto se domáhal zrušení napadeného rozsudku a přiznání kasační stížnosti odkladného účinku.

Ministerstvo ve vyjádření ke kasační stížnosti popřelo její oprávněnost, neboť jak správní rozhodnutí, tak i rozsudek městského soudu byly vydány v souladu

s právními předpisy a odkázalo na obsah správního spisu, zejména na vlastní podání a výpovědi stěžovatele učiněná ve správním řízení, a na vydané rozhodnutí. K obsahu kasační stížnosti konstatovalo, že před vydáním rozhodnutí o neudělení azylu stěžovateli zjistilo přesně a úplně skutečný stav věci, přičemž se věcí zabývalo rozsáhle a svědomitě a pro své rozhodnutí si pořídilo potřebné podklady a důkazy. Bylo spolehlivě prokázáno, že stěžovatel nebyl v zemi původu pronásledován pro své politické názory a přesvědčení v souvislosti se svým členstvím ve straně RUCH a dále ve straně UNA-UNSO, když v těchto stranách nezastával žádnou funkci, byl pouze jejich řadovým členem. Na základě získaných informací o zemi stěžovatelova původu bylo zjištěno, že účast v bojových akcích v Čečensku je podle ukrajinského právního řádu považována za trestný čin žoldnéřství, za který je stanoven trest odnětí svobody. Bylo prokázáno, že stěžovatel nebyl v souvislosti s jeho účastí na bojových akcích v Čečensku pronásledován, ale vyslýchán podle právního řádu Ukrajiny pro trestný čin. Pokud byl při těchto výsleších fyzicky napadán, mohl především tuto situaci řešit stížností u vyšších policejních orgánů, případně soudní cestou, což však neučinil. Stěžovatel tedy nebyl v zemi původu pronásledován ve smyslu § 12 zákona o azylu. Z výše uvedených důvodů navrhlo zamítnutí kasační stížnosti a nepřiznání odkladného účinku pro nedůvodnost.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti a přitom sám neshledal vady uvedené v odstavci 3 citovaného ustanovení, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Podle § 12 zákona o azylu se azyl udělí cizinci, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je buď pronásledován za uplatňování politických práv a svobod a nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Z citovaného ustanovení vyplývá, že podmínky pro udělení azylu splňuje cizinec, je-li ve vztahu k jeho osobě zjištěno, že je pronásledován, respektive má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů uplatňování určitých politických práv a svobod či politických názorů nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu příslušnosti k určité skupině obyvatel (rasové, náboženské, národnostní, sociální). Za pronásledování se pro účely zákona o azylu považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. Pronásledováním však není ani případný masový výskyt negativních jevů v určité zemi nebo její části za předpokladu, že nejde o součást státní politiky. Jestliže orgány státní moci negativní jevy cíleně potírají a čelí jim, nelze mluvit o pronásledování ani tam, kde možnosti státních orgánů nejsou dostatečné a taková opatření nemají trvalý či stoprocentní efekt.

V daném případě stěžovatel v průběhu správního řízení o udělení azylu uvedl, že z Ukrajiny vycestoval v roce 1999 a přicestoval do České republiky dne 15. 12. 1999, kde příležitostně pracoval a o udělení azylu požádal dne 6. 4. 2001. Tvrdil, že důvodem jeho odchodu ze země původu bylo pronásledování ze strany milice a ministerstva vnitra. Jako student se zúčastnil protistátních demonstrací pořádaných stranou RUCH. Při demonstraci byl zadržen milicí, zbit na jejím oddělení a následujícího dne propuštěn. Od roku 1994 byl řadovým členem politické strany RUCH a později se stal členem organizace UNA-UNSO.

Koncem roku 1994 odjel i s dalšími členy této organizace do Čečenska, a to za účelem poskytnutí humanitární pomoci Čečencům, kde se podle jeho vlastních slov zúčastnil i bojů. Při této činnosti dopravili na Ukrajinu zraněného čečenského generála a stěžovatel již v zemi svého původu zůstal. Od té doby byl pronásledován orgány Ministerstva vnitra Ukrajiny. Byl neustále navštěvován na studentské koleji v Oděse a byly mu kladeny otázky, jakým způsobem byl přepraven zraněný generál na Ukrajinu a co stěžovatel dělal v Čečensku. Tyto návštěvy se opakovaly dvakrát v týdnu, třikrát byl zbit, protože odmítl na otázky odpovídat. Na toto jednání příslušníků milice si nikde nestěžoval. Z těchto důvodů přerušil studium na vysoké škole a odstěhoval se do obce, kde se narodil. Ani tam se však nevyhnul pronásledování ze strany Ministerstva vnitra Ukrajiny. Bylo mu sděleno, že za činnost v Čečensku bude zavřený. V roce 1998 vycestoval do Spolkové republiky Německa, po skončení platnosti víza se vrátil na Ukrajinu, ale protože pokračovalo jeho pronásledování, odjel v roce 1999 do České republiky. V případě svého návratu na Ukrajinu se obává pronásledování za strany milice a uvěznění. O azyl v České republice požádal, neboť by si pak snadněji našel práci a zlegalizoval by si zde pobyt. Jiné důvody, pro které opustil Ukrajinu a žádá o azyl v České republice neuvedl.

Z informací o situaci v zemi původu stěžovatele, které jsou součástí správního spisu, vyplynulo, že politická strana RUCH (Národní hnutí Ukrajiny) je původně nacionalisticky orientované opoziční hnutí, které je v současné době zastoupeno i v parlamentu. Hlavním programem strany je boj proti komunismu a potvrzení identity ukrajinského národa. Žádné pronásledování členů této parlamentní strany nebylo zaznamenáno. Na území Čečenska působili v době prvního ozbrojeného konfliktu členové krajně nacionalistické ukrajinské organizace UNA-UNSO. Jednalo se asi o 300 dobrovolníků. V žádné ze zpráv týkajících se politické činnosti organizace UNA-UNSO nejsou zmínky o pronásledování jejích členů jakýmikoli státními orgány Ukrajiny. Účast stěžovatele v bojích na území Čečenska lze podle ukrajinského trestního zákona posoudit jako trestný čin žoldnéřství, za který je možné uložit trest odnětí svobody. Jak sám stěžovatel uvedl, jeho problémy se státními orgány na Ukrajině začaly až po jeho návratu z Čečenska, z čehož ministerstvo i městský soud správně dovodily, že tomu tak bylo právě v souvislosti s činností stěžovatele v bojových akcích na území Čečenska, tedy v souvislosti s vyšetřováním trestného činu žoldnéřství. Jestliže stěžovatel hovořil o bití při výslechu, pak se jednalo o exces jednotlivých příslušníků policie při výkonu služby a nelze to považovat za všeobecnou praxi státních orgánů. Navíc měl stěžovatel možnost podat proti tomuto jednání příslušníků policie stížnost, což však neučinil.

Tyto stěžovatelem uváděné osobní problémy proto nemohou být bez dalšího hodnoceny jako pronásledování z důvodů stanovených v ustanovení § 12 zákona o azylu, což také v souladu se zákonem dovodilo jak ministerstvo, tak i městský soud. Subjektivní právo na azyl je právem na nezbytnou ochranu v případě pronásledování nebo odůvodněného strachu před pronásledováním, ale nikoliv právem vybrat si zemi, v níž chce cizinec žít a pracovat a kde si chce legalizovat tímto způsobem pobyt. Udělení azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území České republiky tak, jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky. V této souvislosti Nejvyšší správní soud poukazuje i na skutečnost, že stěžovatel pobýval na území České republiky opakovaně v letech 1996, 1997 a 1998 za účelem výdělečné činnosti, v roce 1998 pobýval 4 měsíce ve Spolkové republice Německo, pak se vrátil zpět na Ukrajinu, od roku 1999 pobýval již nepřetržitě na území České republiky a o azyl požádal až v roce 2001, z čehož lze usuzovat, že jeho tvrzení o existenci důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu jsou účelová. Stěžovateli totiž nic nebránilo v tom, aby o azyl požádal již při prvním

pobytu na území naší republiky.

Rovněž i další námitku o nedostatečně provedeném dokazování a z toho plynoucím nedostatečně zjištěném skutkovém stavu věci, nepovažuje Nejvyšší správní soud za důvodnou. Ministerstvo si pro rozhodnutí opatřilo dostatek podkladů, když vycházelo z tvrzení stěžovatele uváděných v návrhu na zahájení řízení a v pohovoru k důvodům návrhu. Součástí správního spisu je rovněž Zpráva Ministerstva zahraničí USA o dodržování lidských práv na Ukrajině za rok 2001 a i další písemné informace o zemi původu stěžovatele. Takto zjištěný skutkový stav nelze, zejména s ohledem na skutečnosti uvedené stěžovatelem ve správním řízení, považovat za nedostačující pro rozhodnutí ve věci, přičemž nelze také ponechat bez povšimnutí, že stěžovatel neuvedl, v čem spatřuje nedostatečnost provedeného dokazování. Proto Nejvyšší správní soud v řízení neshledal vadu ve smyslu § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Námitka stěžovatele týkající se účelovosti provedení výpovědi ve vazební věznici s ohledem na tamní stresující situaci, je podle Nejvyššího správního soudu nepřípustná. Porovnáním obsahu žaloby a kasační stížnosti soud zjistil, že tuto námitku stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl (§ 104 odst. 4 s. ř. s.).

Námitka týkající se upření práva na výpověď při soudním řízení je podle Nejvyššího správního soudu nedůvodná. Výslech účastníka soudního řízení je jedním z důkazů a v souladu s § 52 odst. 1 s. ř. s. má soud právo rozhodnout, které z navržených důkazů provede a které nikoliv. Městský soud posoudil návrh na doplnění dokazování účastnickým výslechem stěžovatele, který stěžovatel uplatnil při jednání před tímto soudem, jako nadbytečný a toto své rozhodnutí v odůvodnění napadeného rozsudku řádně zdůvodnil. Městský soud tedy postupoval zcela v souladu se zákonem, a nelze proto v jeho postupu spatřovat porušení základního práva v soudním řízení, tak namítal stěžovatel.

Své tvrzení, že městský soud i ministerstvo při svém rozhodování zcela nedostatečně přihlédly ke skutečnosti uvedené v § 91 odst. 1 písm. b) zákona o azylu, stěžovatel nijak nekonkretizoval, pouze v obecné rovině namítal nezákonnost správního i soudního rozhodnutí, aniž by ke svým tvrzením o porušení citovaného ustanovení uvedl konkrétní argumentaci. Proto Nejvyšší správní soud nemohl v tomto rozsahu napadený rozsudek přezkoumat.

Nejvyšší správní soud z důvodů výše uvedených kasační stížnost podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl. Ve věci rozhodl v souladu s § 109 odst. 1 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

O stěžovatelem podaném návrhu, aby kasační stížnosti byl přiznán odkladný účinek podle ust. § 107 s. ř. s., Nejvyšší správní soud nerozhodl, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ust. § 56 odst. 2 ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1, věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel v řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení, a ministerstvu žádné náklady s tímto řízením nevznikly.

Podle § 35 odst. 7 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. zástupci stěžovatele, který mu byl soudem ustanoven k ochraně jeho práv, hradí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát. V předmětné věci však soud ustanovenému zástupci odměnu za zastupování nepřiznal, neboť z obsahu soudního spisu vyplývá, že žádný úkon právní služby, za který odměna podle § 11 vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů, náleží, nevykonal.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. srpna 2005

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu